

Ба 14.450

13499

Инд. 1953 г. БА14459 №

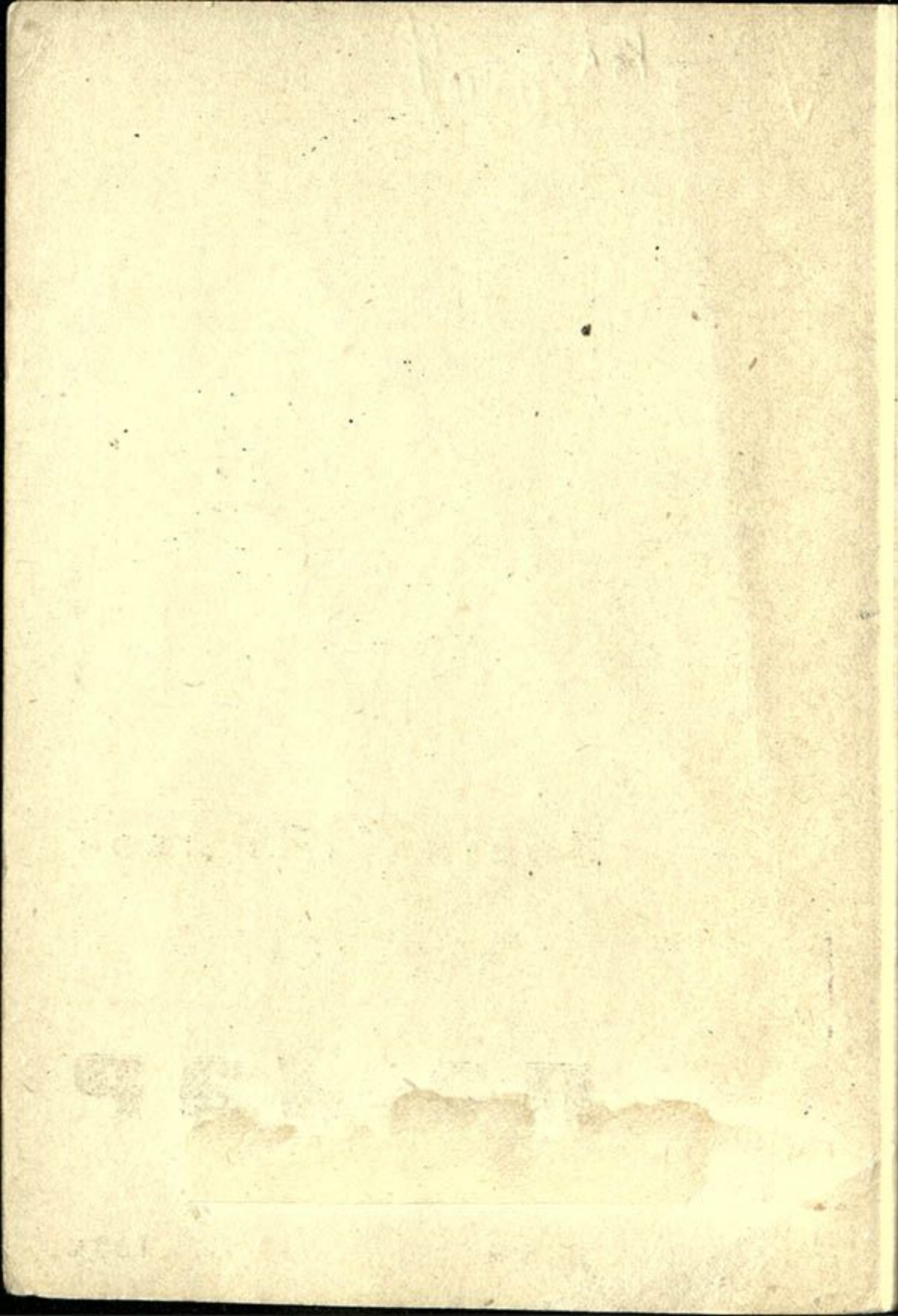
НОВІКАЎ-ПРЫБОЙ

Морскі
912

ПАЖАР

ДзВБ

1932

Ба 14459

79897

А. НОВІКАЎ-ПРЫБОЙ

МОРСКІ ПАЖАР

Пераклад з рускае мовы
ДАРОЖНАГА

Кінв. 1953 г. Ба 14459

Вел. аддзел
1994 г.

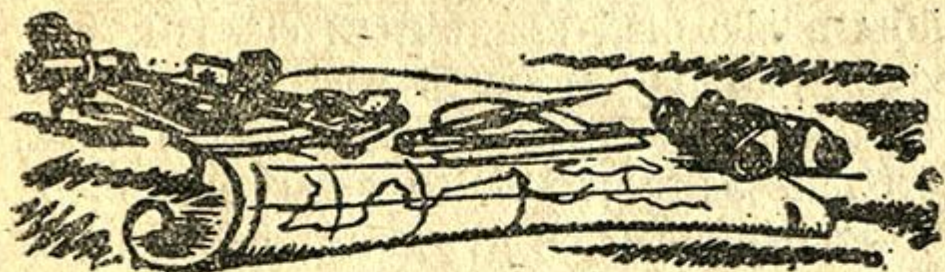
ДЗЯРЖАЎНАЕ ВЫДАВЕЦТВА БЕЛАРУСІ
Ю Н Д З Е Т С Э К Т А Р
МЕНСК—1932

Рэдактар П. СТАРАВОЙТАЎ
Літпраўка ДАРОЖНЫ
Тэхрэдактар І. ЖЫГАР
Корэктар А. САМАХВАЛАВА
Вокладка В. ЦІХАНОВІЧА

Здана ў друкарню 4-III—32 г.
Падпісана да друку 7-IV—32 г.

25. 0 4. 2009

Галоўлітбел № 2596
Зак. № 884—5000 экз.
«Палесдрук», Гомель.

„Кастрычнік“ зьвяртаўся на сваю радзіму, якая шырока разгарнулася за двума морамі. Удзень давялося прабівацца праз муць разьюшанага надвор'я. Налятаючы, ірваў шызакрылы шквал, білі грабяністыя хвалі, узьнімаючыся вышэй за барты. На палубу ўлівалася нязвычайная колькасьць вады, і ўвесь жалезны корпус уздрыгваў, калі над судном, нібы горныя рэчкі, праносіліся бураны. А пад вечар у паветры зрабілася ціха. Неба загусьцела хмарамі, якія распаўзаліся, як цеста. Надышла ноч,

накрыла мора непраглядным змрокам, нібы вялічэзнай зьвярынай скурай. Пароход адмяраў морскія мілі, плаўна хістаючыся ад мёртвага зыбу. Было ціха, і толькі за бартамі, быццам брэдзячы, цяжка варушыліся прорвы, пасылаючы глухі грукат. Вахценыя на мосьціку, напруджваючы змрок, углядаліся ўперад. Цемра, якая заўсёды хавала ў сабе нешта раптоўнае, прымушала іх наста-ражыцца. Насустрэч самотна замільгаў топава ліхтар ¹⁾ невядомага карабля, а потым усплыў чырвоны агонь. Гэта азначала, што судны разьміналіся левымі бартамі. Хутка агні зьніклі за кармою.

У рулявой рубцы, каля штурвалу ²⁾, стаяў матрос Максім Бародкін. Навокал было цёмна. Толькі ля компасу, накрытага кардонным каўпаком з невялікаю шчылінай для нагляданьня, гарэла электрычная лямпачка. Рулявы напруджана

¹⁾ Топавы ліхтар—ліхтар з белым агнём, які ўзьнімаецца на мачце у час ходу карабля.

²⁾ Штурвал—рулявае кола

сагнуўся, уткнуў вочы ў медны кацялок, у невялічкую карту, падзеленую на румбы і градусы. Ён стараўся думаць пра службовыя абавязкі, а мозаг нараджаў цяжкія і безнадзейныя думкі. У яго здарылася вялікае няшчасьце. Раніцою сёньня, калі стаялі ў ангельскім порце, ён атрымаў ліст ад жонкі. Піша яна, што кватэру яго абакралі. Здарылася гэта ўвечары, у той час, калі яна са сваімі дзецьмі была ў сваяка. Бародкін, успамінаючы ліст, злаваў на жонку за яе недагляднасьць. Хіба яна ня ведае, з якой цяжкасьцю дастаецца яму кожная капейка? І раптам загінула адразу ўсё дабро. Калі цяпер ён набудзе ўсё гэта? І чым больш ён думаў пра сям'ю, тым больш нэрваваўся. У яго трашчала галава, у скронях стукала. Перад вачыма, якія наліліся крывёю, стракацела, значкі і лічбы на компасе распаўзаліся, як чорныя казюлькі. Ён мацней сьціскаў ручкі штурвалу, нібы адпомшчваў на ім сваю крывіду.

— Вы куды трымаеце курс?—прагучэў суровы голас над вухам.

Бародкін уздрыгнуў, кінуў погляд у бок.

Побач, хістаючыся ў цемры, вырасла шыракаплечая постаць першага штурмана. Пачуўся ўзнэрваваны крык:

— Вам, таварыш Бародкін, загадана было трымаць курс зюйд-ост пяцьдзесят сем, а вы самавольна павярнулі амаль у адваротны бок! Ці разумеце вы, пад якую рызыку вы ставіце параход і ўвесь яго экіпаж? Гэта злачынства! Я рапорт на вас напішу! Вы пад суд пойдзеце!..

Там, дзе зьмяшчаўся бак, загучэў звон. Бародкін, ня слухаючы далейшых слоў штурмана, пачаў чамусьці адлічваць удары склянак. З цяжкасьцю ўцяміў, што да поўначы застаецца яшчэ гадзіна. Чаму-ж яго зьмянілі з вахты дачасна? Да сшытка быў дастаўлен матрос Гінс, якога выклікалі наверх разам з боцаманам і профупаўнаважаным. Штурман ніяк ня мог заспакоіцца і ўсё працягваў крычаць:

— А калі-б тут поблізу былі скалы ці падводныя рыфы, што магло-б зда-рыцца?

Да Бародкіна суха зьвярнуўся профупаўнаважаны:

— На якой падставе вы зьмянілі самавольна курс карабля?

Абвінавачаны правёў далоняю па твары, які пакрыўся халодным і ліпкім потам. Прызнацца ён сароміўся, пагэтаму сказаў толькі:

— Я не зьмяніў. Гэта так вышла.

З мосьціку ён спушчаўся ціха і асьцярожна, быццам палохаўся аступіцца.

Боцман растлумачыў аб ім:

— Хлапец расстроіўся дужа. Мабыць, што-небудзь дома ў яго няладна...

*

У радыёрубцы было сьвятло. За сталом перад бліскучымі апаратамі, пафарбаванымі пад чырвонае дрэва, сядзеў радыст Востраўзораў. На яго твары круталобым, з каротка падстрыжанымі

вусамі, была ўпэўненасьць у веданьні сваёй справы. Ён лавіў электрамагнітныя хвалі, якія даляталі да „Кастрычніка“. За сотні і тысячы міль. З безьлічы розных паведамленьняў, якія пранізвалі морскія прасторы, сьвядомасьць адсёйвала патрэбнае: тое, што неабходна занесьці ў вахцены часопіс. Тады галава радыста, перахопленая рамнём пад сківіцу, з слыхавой трубкаю над кожным вухам, схілялася над адчыненай кнігай.

Раптам Востраўзораў настаражыўся. У трывозе пашырыліся вочы, застыглі, нібы ўбачылі перад сабой нешта жахлівае. Левая руку, уздрыгваючы, хутка пачала перасоўваць рэгулятар. І адразу-ж тры выразных літары, нібы вылітыя з бліскучага мэталю, востра ўрэзаліся ў мозаг: SOS. Сэнс іх быў настолькі страшны, што ў яго пахаладала патыліца, быццам дакранулася да кавалка лёду. Нейкі карабель, згублены ў бязьмежнасьці мора і змроку, перажываў трагедыю і прасіў дапамогі.

Аловак захадзіў у руцэ Востраўзорава, запісваючы нешта на блянцы. Для яго ў гэты момант не існавала больш на сьвеце ні сяброў, ні родных. Другое ўваходзіла ў галаву, перакручваючы мозаг. Усе радыё маўчалі, прыслухоўваючыся да аднаго, што далятала з гінучага судна. Гэта быў ангельскі наліўны карабель „Строльер“, які трымаў курс да сваіх берагоў. Ён ішоў з грузам, маючы на сабе амаль паўміліёна пудоў нафты. Здарыўся пажар. Прымаюць усе меры пагасіць яго. Але становішча стварылася адчайнае. І зноў, паведаміўшы, пад якой шырынёй і даўжынёй здарылася няшчасьце, пачалі паўтараць тое-ж самае. Востраўзораў, адарваўшыся ад стала, ускочыў.

— Ангельскае судна гіне!

Ён выскачыў з радыё-рубкі і пабег на мосьцік, каб паведаміць аб тым, што здарылася.

Хутка ў цемры пачуўся гучны голас першага штурмана:

— Вахцены! Неадкладна папрасіце на мосьцік капітана! Выклікаць на палубу ўсіх, хто не заняты вахтай!

Праз некалькі мінут увесь экіпаж быў на нагах. „Кастрычнік“ лёг на новы курс і поўным ходам накіраваўся да месца закліку.

У штурманскай рубцы першы памочнік з цыркулем ў руцэ азначаў адлегласць. Потым павярнуў галаву да капітана.

— Да „Строльера“ сем-восем міль. Гэта, напэўна, тое самае судно, якое нядаўна сустрэлася з намі.

— Добра, спакойна адказаў капітан Аبرىкосаў, — мы, значыцца, прыдзем на дапамогу хутчэй за другіх.

Ён хмурыў бровы і чамусьці часта абцягваў цёмна-сінюю тужурку.

„Кастрычнік“, пахільваючыся з барта на борт, упэўнена рэзаў кілем мёртвы зыб. Выключаючы тых, якія былі заняты ў машынным аддзяленьні і качагарцы, усе людзі знаходзіліся на мосьціку і на

палубе. Стаялі моўчкі, ахопленыя нудным чаканьнем. Вочы дарэмна абмацвалі змрок—ён быў непраглядны, як чорны аксаміт. Нехта сказаў:

— Цёмна, як ў чэраве акулы.

І раптам разам крыкнула некалькі чалавек:

— Унь! Глядзецце! Глядзецце!

Наперадзе паказалася невялікае зарава.

Яно паступова расло, шырылася, раздзірала змрок. Хістаючыся, рыжым слупом узьнімаўся дым. Вяршына яго распаўзалася, абростала закручастымі клубамі. Хутка вызначыўся і сылуэт судна. Павакол яго, нібы празрыстыя крылы вялічэзных стракоз, трапяталі цені.

Капітан Абрывосаў, уткнуўшыся ў перагаворную трубку, крыкнуў у машыну:

— Павялічце лік абаротаў да адказу:

„Кастрычнік“ сьпяшаўся на выратаваньне ангельцаў. Людзі з яго глядзелі ўперад, выцягнуўшы шыі, застыгнуўшы на месцы. Ва ўяўленьні ствараўся жах.

Начное паветра быццам зрабілася халаднейшым, прыходзіла ў цела зябкай дрыготнасьцю.

Капітан Аبرىкосаў працягваў загадваць:

— Падрыхтаваць шлангі!

Некалькі чалавек кінуліся з мосьціка ўніз, грукочучы абцасамі па сходках трапу.

Потым зьвярнуўся да другога штурмана:

— Палікарп Міхайлавіч, даведайцеся, ці ў парадку помпы. Потым даручаю вам сачыць за працай пажарных матросаў.

Востраўзораў зноў сядзеў за апаратам, выслухоўваючы маленькі гінучых. Паміж мосьцікам і радыё-рубкай бегаў трэці штурман у якасьці перадачыка. Капітану ўвесь час дакладвалася, у якім становішчы знаходзіцца „Строльер“. Апошняе паведамленьне казала, што пажар не ўдалося пагасіць. „Хутка загарыцца нафта. Спусьчаем ратавальныя шлюпкі. Да пабачэньня, а мажліва — бывайце назаўсёды. Радыст Баркер“.

На гэтым зносіны са „Строльлерам“ абарваліся.

Хутка ўбачылі на ім вогненыя языкі. Яны паказаліся на сярэдзіне палубы і, крыўляючыся, пачалі распаўзацца па ўсім судне. Полюмя ўзьнімалася ўсё вышэй, ператвараючы ноч у досвет. Мёртвы зыб, чырванавата пабліскваючы, ажыў, заіграў вогненымі водбліскамі.

— Эх, спазьніліся мы! — уздыхнуў нехта з матросаў.

— Цяпер ня выратаваць, — дадаў другі.

Каля борта „Строльлера“ заўважылі ратавальную шлюпку. У яе спушчалася па канцу апошнія два чалавекі.

— Якога-ж д’ябла яны марудзяць! — прабурчэў першы штурман.

Капітан Абыкосаў стаяў на мосьціку, нахіліўшыся грудзьмі на поручні. Праз шкло доўгага біноклю ён нагледаў за ратавальнай шлюпкай. Водбліск іграў на яго седавусым твары. Ён басіста крыкнуў:

— Шторм-трап спусьціць!

— Ёсьць!—адказалі з палубы.

Ратавальная шлюпка адчаліла ад барта „Строльлера“. Матросы, як відаць, сьпяшаліся, навальваючыся на вёслы з усіх сіл, але здавалася, што шлюпка адыходзіць ад свайго судна вельмі марудна. Разгойданая зыбам, яна была падобна на белую дзесяціногую казюльку, якая ціха паўзла па пяшчаных дзюнах. У гэты час убачылі другую шлюпку, якая знаходзілася па другі бок палаючага судна. Яна адыходзіла ўдаль, не заўважаючы набліжэньня дапамогі.

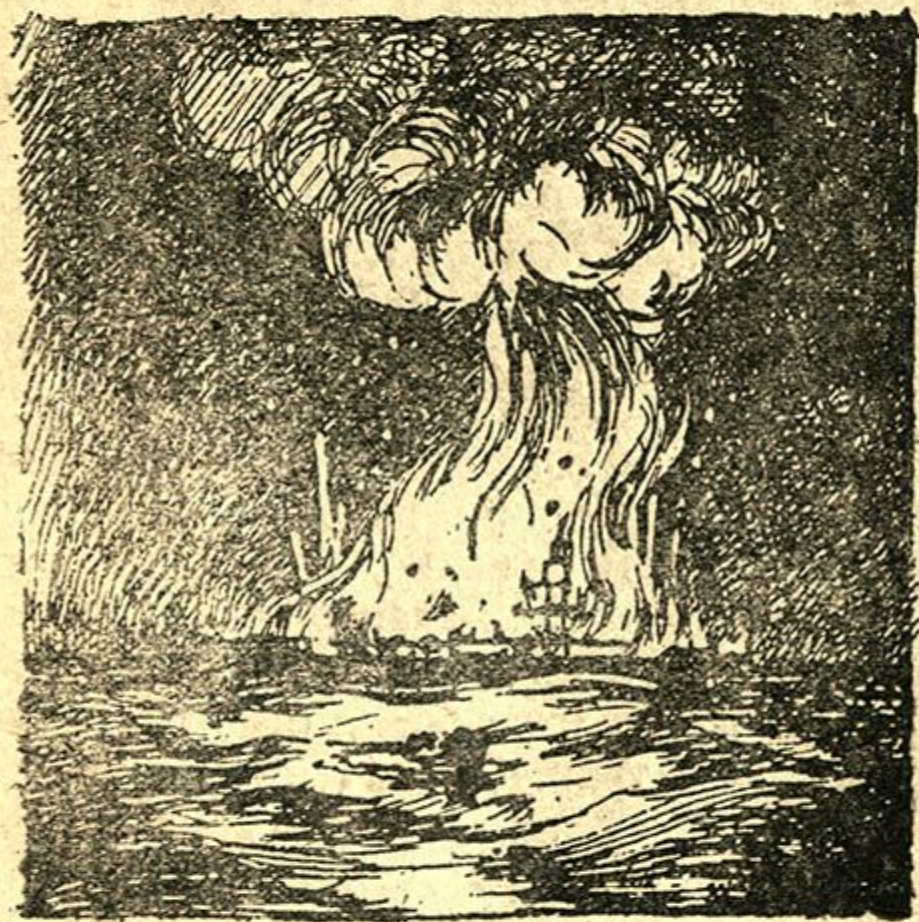
„Кастрычнік“ павярнуў наўпярэймы першай шлюпцы. Адлегласьць між імі хутка зьмяншалася.

— Падрыхтуйце канец!—загадаў капітан Абыкосаў.

Полымя на „Строльеры“ павялічвалася. Здавалася, ён абрастаў грывай і зараз, як казачнае страшыдла, панясецца па морскім прасторы, раскідаючы залатыя іскры. Над ім, хістаючыся, павіс вялізны абярнуты конус з цёмнабурага

дыму. Палаючае судно гойдалася, і дзьве яго мачты, як два ўказныя пальцы волата, ляніва пагражалі небу.

Пад рукою Абрькосава мэталам пра-стагнаў машынны тэлеграф, перасунуўшы

стрэлку на „стоп“. Ратавальная шлюпка была ўжо блізка. „Кастрычнік“ павярнуўся да яе бартом.

З палубы крыкнулі ангельцам:

— Лаві канец!

А калі шлюпка падцягнулася да штормтрапу, ангельцы зычна пачалі ўзьнімацца па ім на борт ратавальнага судна. Цясляр Хілкаў і Максім Бародкін, стараючыся дапамагчы ім, падхоплівалі іх пад рукі. Чужаземцы, зьбіраючыся на палубе, трымаліся асобнай кучкай. Тут былі адміністратары і матросы. Некаторых з іх пажар узьняў проста з ложкаў: яны былі ў аднэй бялізьне, босыя, з непакрытымі галавамі. Твары ўзбуджана пачырванелі, накрыліся потам, які змыў грязь. Дзіка аглядаліся, быццам ня верылі, што трапілі на рускі параход.

Абрыкосаў загадаў даць малы ход, спадзяючыся, што гэта не пашкодзіць астатнім людзям паднімацца на палубу. „Кастрычнік“ хацеў накіравацца да другой шлюпкі.

У гэты момант адбылося нешта нязвычайнае. Не адразу зразумелі, чаму „Кастрычнік“ абдало гарачым паведам, і чаму людзі на ім так ірвануліся з месца. Адны, зрабіўшы нейкі перапалошны рух утрымаліся на нагах, а другія паляцелі пярэкідам. Жах вырваў қароткі крык адчаю. Кожнаму здавалася — дыхнула сама прорва, дыхнула страшэнна, патрасаючы мора, і нешта з гулам пакацілася па бязьмежнай прасторы. Ад сьляпучага бляску далёка адхіснулася цемра.

Азірнуліся на тое месца, дзе стаяў „Строльер“: замест судна ўбачылі залатыя космы полымя, якія ўзьнімаліся да чорных хмар. Навокал білі вогненыя струмені. Загарэлася мора, аблітае нафтаю, і полымя хутка разыходзілася ўшыркі па зыбкай паверхні вады.

„Кастрычнік“ апынуўся ў коле агня. Прагучэў машынны тэлеграф, даючы знаць уніз, што трэба разьвіць самы поўны ход. Пачуўся цьвёрды голас капітана:

— Права на борт!

— Ёсьць правы на борт!—высокай нотай адказаў стырnavы.

„Кастрычнік“ пачаў крута забірацца ўправа. Але тут-жа прагучэла команда.

— Атрымлівай!

— Ёсьць атрымлівай!

З-за барта, дзе была прычалена ратавальная шлюпка, несліся дзікія крыкі пакінутых там людзей. На палубе ўсе маўчалі. Тое, што здарылася, цісла мозг, ня ўскладвалася ў сьвядомасьці. Жах выпіраў вочы на лоб, вялікія, пукатыя, як дно абернутае шклянкі. У жудасным здзіўленьні аглядалі палаючае мора. Чорным дымам клубілася вышыня. Прастора гудзела разгулам агню, дыхала жарам, апякаючы цела, напаўняючы лёгкія едкім жарам. Здавалася, надыйшоў момант сусьветнай катастрофы.

— Якога-ж д'ябла вы стаіце слупамі! На месцы ўсе! Помпы пусьціць! Да шлангаў!

Гэта надрываючыся крычаў капітан Абыркасаў. На гэты раз голас яго гучэў голасна, нібы выходзіў з рупару, і гэсты былі рашучыя. Ён працягваў стаяць на мосьціку, чырванеючы ў злосных водблісках агню. Ва ўсёй яго постаці было нешта гнеўна-вялікае, як ў морскага пірата, які гатовы разьбіць чэрап таму, хто не падпарадкуецца яго волі. Командныя словы яго ацьвярожвалі падпарадкаваных. На судне ўжо ня было мёртвага аслупяненьня. Кожны хутка браўся за свае абавязкі, усьведамляючы, што патрэбна самае рашучае змаганьне за жыцьцё. Ангельцы зьбіліся кучкаю пад мосьцік. Радыст сядзеў ля свайго апарату і кідаў у прастору крык „Кастрычніка“, які плыў па вогненным моры.

— Паліваць усе верхнія часьці судна!

— Ёсьць!—няслося з палубы ў адказ капітану.

— Паліваць адзін аднаго!

— Ёсьць!

— Задраіць усе ілюмінатары!

Заработалі помпы. Матросы, павароч-
ваючыся, накіроўвалі шлангі ў розныя
бакі. Палівалі ростры, шлюпкі, брэзэнты
на люках, рубкі. Напор вады настолькі
быў моцны, што яна вылятала з пару-
сінавых рукавоў з шыпячым храпам, з
трэскам. Крыштальныя струмені, прані-
зваючы асьветленае паветра, разьбіва-
ліся ў рознакалёрна-бліскучыя пырскі.
Тыя з людзей, якіх аблівалі вадой, кур-
чыліся, круціліся, хавалі твар, фыркалі.
Усё гэта было падобна на тое, як быццам
увесь экіпаж заняўся дзіцячай гульнёй.

Боцман стаяў на паўюце¹⁾, нязграбна
раскарэчыўшыся, вышчэрваючы свой
конскі твар. Ён паўтараў кожную
команду капітана і, стараючыся падба-
дзёрыць матросаў, дадаваў сваё:

— Крыў усё на сьвеце, пакуль ня
лопнулі вантробы!

„Кастрычнік“, разварочваючы пала-
ючае мора, ірваў прастору з настойлі-

---

¹⁾ Паўют—частка палубы на карме.

васьцю раззлаванага страшыдла. Жоўтыя вострыя языкі ліплі да жалезнага корпусу і, аблізваючы масьяльную фарбу, паўзьлі ўгару, да фальш борту ¹⁾. З палубы на іх накіроўвалі шлангі, гасілі вадзяным струменьнем. Пажар прыцягнуў прыток паветра, зашумеў гарэзны вецер. Зарава дрыготна калыхалася. Па зыбучай паверхні закручаста скакалі агні, зьмяншаючыся ў правалах і нечакана ўздымаючыся на вадзяных узгорках насыцільным полымем. Атрымлівалася ўражаньне, што карабель абкружан міліёнамі вогненых драконаў,—яны шыраралі ў розныя бакі, перакідваліся, становіліся на дыбкі, пагражаючы забрацца на палубу. „Кастрычнік“, уздрыгваючы, бязьлітасна давіў іх усёй сваёй жалезнай веліччу. За кармою, у бурлівых струменях вады, нафта пералівала імгненнымі ўспышкамі, іскрылася зорамі. А далей, там, дзе стаяў „Строльер“, узьняўся

¹⁾ Фальшборг—надбудова над бартом.

да неба вогнены слуп, раскідваючы аранжавыя палотнішчы шоўку. Хмары над ім распаліліся дачырвані, і здавалася, што зараз яны ападуць уніз, грукочучы абломкамі, нібы страху запаленага будынку.

Ці выйдзе „Кастрычнік“ цэлым з гэтага палючага пекла?

Людзі зьнемагаліся ад гарачыні. Угарны чад драпаў лёгка, разьядаў да сьлёз вочы, муціў галаву. Дрыжэлі калені. Трэба было напружваць усе сілы, каб працягваць змаганьне з агнём.

На барце, забраўшыся па шторм-трапу, зьявіўся яшчэ адзін ангелец. Ён прабіўся праз полымя. Гэта быў высокі чалавек, сухарлявы ў адных сподніках і ніжняй кашулі. Калі ён апынуўся на палубе, агонь усё яшчэ працягваў зьмеіцца па ім, ірваў чырвонымі зубамі апошняе адзеньне, быццам сьпяшаўся распрануць яго, угрызаўся ў жывое мяса. Ангелец гучна ахкаў, скакаў і кружыўся на адным месцы, размахваючы рукамі, як шалёны. Увесь у апёках, з распухлым

тварам, з голым нібы скальпіраваным, чэрапам, ён здаваўся жудаснай морскай зданню. З кучкі ангельцаў, якія стаялі пад мосьцікам, прагучэў голас:

— Наш галоўны мэханік!

Боцман, схамянуўшыся, закрычаў:

— Вадой аблейце яго, вадой!

Моцны струмень, ударыўшыся ў твар, зьбіў мэханіка з ног. Ён закруціўся на палубе нібы акробат, і зноў падняўся. Двое ангельцаў падхапілі яго пад рукі і навялі пад мосьцік, як сьляпога. З распухлага твару спаўзала скура, зьвісаючы падранымі і бруднымі шматкамі.

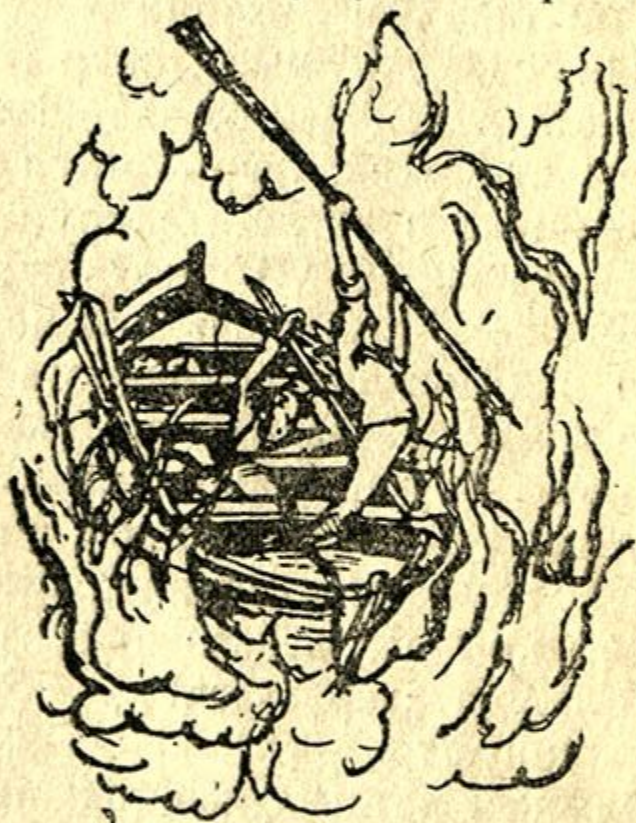
Буфэтчыца Таня, якая стаяла ў паўюце каля ўваходу ў кают-кампанію, раптам прарэзьліва закрычала, паказваючы за карму:

— Шлюпка адарвалася!

Усе азірнуліся.

Ангельская ратавальная шлюпка трапіла ў кіпучыя буруны, якія адкідваліся магутнымі лопасьцямі вінта. Хутка адплываючы, яна закруцілася, як шалёная, ахопленая з усіх бакоў полымем. Агонь,

абугліўшы барты, лез у сярэдзіну яе, падпякаючы людзей, якія варушыліся на дне. Адзін з іх устрэпана ўскочыў і чамусьці памахаў у паветры вяслom,

нібы пагражаючы адпльваючаму „Кастрычніку“. Ён тут-жа зваліўся за борт, галавою ўніз, зрабіўшы нагамі дугу.

У адну сэкунду шлюпка зьнікла ў полімі.

*

„Кастрычнік“ цяпер знаходзіўся да-
лёка ад небясьпекі. Ён агінаў шырокае
вогненае кола, трымаючыся ад яго ў двух
кабэльтовых. З мосьціку ў некалькі бінок-
ляў сачылі за асьветленым морам. Гэта
шукалі другую ратавальную шлюпку,
шукалі без усялякай надзеі на посьпех.

Выступаючы з мроку, пачалі зьяўляцца
караблі другіх нацый, якія прышлі на
заклік „Строльера“.

Тым часам на „Кастрычніку“, у кают-
кампаніі, заняліся выратаванымі ан-
гельцамі. Трэці штурман пры дапамозе
другіх абкручваў бінтамі абгарэлае цела
галоўнага мэханіка, а ён стагнаў і скры-
гатаў зубамі. Матросы надзялялі сваім
дабром распраненых чужаземцаў: давалі
верхнія кашулі, касьцюмы, наскі, бацінкі,
кепкі. Зьявіўся тут і Максім Бародкін.
Ён прынёс свой лепшы касьцюм, які
набыў у Германіі, сарамліва сунуў яго
аднаму ангельцу, як грашовую і непа-
трэбную больш рэч, і хутка пашоў. Таня,

бледная і зьбянтэжаная, клапацілася ля стала, каб нападць гарбатаю нечаканых гасьцей. Ангельцы паціскалі рукі збавіцелям, удзячна ўсьміхаліся, дзяліліся ўражаньнямі аб перажытым жаху.

Пажар, слабеючы, распадаўся на часткі. Асобныя клубы дыму разыйшліся па вадзяным стэпе, як статак вогненых быкоў. Зыб крышыць іх. Нарэшце мора замільгала проблескамі, быццам па ім гарэзілі залатыя рыбы, падкідваючы над надпаверхняю сьветлыя хвасты, і ўсё пагасла.

Толькі „Строльер“ увесь час гарэў, як афярнік. Навакोल яго сабралася цэлая флётылія розных караблёў. Тут былі судны—францускія, ангельскія, нямецкія, норвэскія, галяндзкія. Усе яны спазьніліся і нічым не маглі дапамагчы гінучаму сабрату.

Да барта „Кастрычніка“ падышла шлюпка, якую выклікалі з аднаго ангельскага параходу. На палубу падняўся офіцэр, які адрэкомэндаваў сябе пер-

шым штурманам. Гэта быў таўсты чалавек, сярэдняга росту, у парадным морскім касцюме з залатымі пазументамі. Прыняўшы выратаваных людзей, ён запытаў, зьвярнуўшыся да капітана Абыкосава:

— Колькі павінны вам заплаціць?

— „Кастрычнік“ за выратаванне людзей нічога не бярэ, — з гордасьцю адказаў Абыкосаў.

Офіцэр пакрыўджана паціскаў плячыма.

— Да пабачэння!

— Усяго добрага.

„Кастрычнік“, разгортваючыся, каб легчы на ранейшы курс, пераможным рэвам ускалыхнуў ноч, якая набракла заравам пажару. Павялічваючы ход, пранёсся паўз чужаземцаў, якія глядзелі на яго з мосьцікаў і бартоў, і зьнік у бязьмежным зроку.

Большасьць людзей, якія былі не заняты вахтай, разышлася па сваіх ложках.

Востраўзораў зноў сядзеў у рубцы і выклікаў свой порт. Нэрвова вішчэла

дынамамашына. Радыеапарат, выконваючы волю чалавека, напруджваў усе сілы, каб перакінуць вестку праз тысяча-мільённую далеч, у Саюз савецкіх рэспублік, вестку аб жудаснай трагедыі.

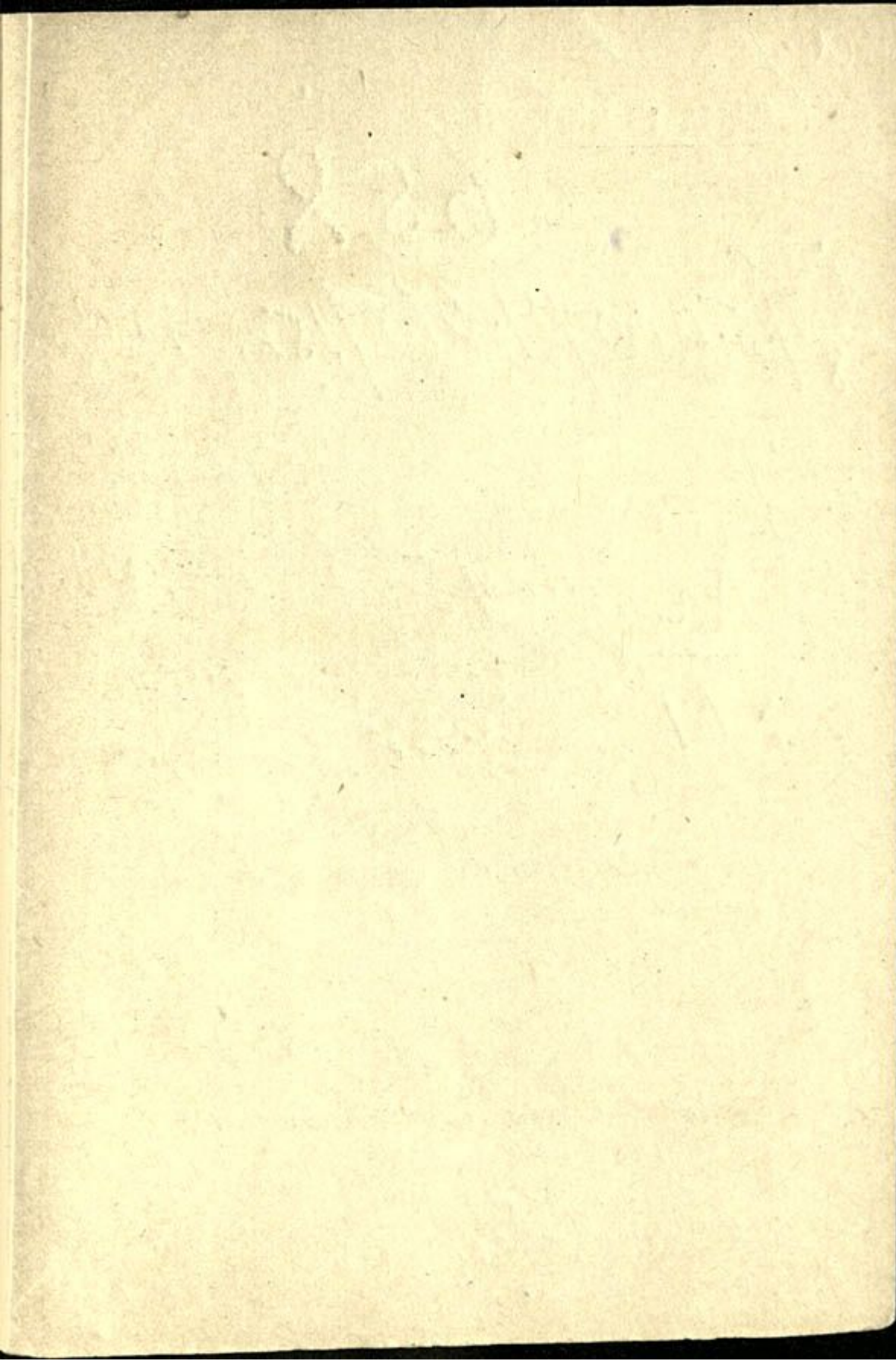
У гэты час Максім Бародкін стаяў на баку, нахіліўшыся сьпіной да брашпіля¹⁾). Ён глядзеў уперад, у глухую і непраглядную цемру. У параўнаньні з тым, што ён бачыў і сам перанёс у час пажару, ранейшае яго гора здавалася нікчэмным. Хацелася хутчэй зьвярнуцца на радзіму і сказаць сям'і пра страшныя ўражаньні.

— А дабро — справа набытая, — прашаптаў ён ціха.

За бартамі „Кастрычніка“, які рыў цёмнае мора, таемна дыхала прадоньне.

---

¹⁾ Брашпіль — машына для пад'ёму якара.

a

Дуґамат.

ЦАНА 15 КАП.

4 1934 - 6
8 / 5.000 / 4.375

Бел. адвек
1994 г.

Ар шаві
61

